

СУТНІСТЬ ПРИРОДНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЯ

С.С. Скаковська, аспірант

Національний університет водного господарства та природокористування,
м.Рівне

На сьогоднішній час поряд з традиційним використанням природних ресурсів великого значення набуває рекреаційне їх використання, яке включає туризм і відпочинок, а також природоохоронну діяльність. Природні ресурси України значні і різноманітні, вони відносно добре вивчені, інтенсивно розробляються і використовуються у господарській діяльності.

Щороку мільйони людей подорожують Україною з оздоровлення і навіть ознайомлення з історичними і культурними пам'ятниками. Саме тому як пріоритетне завдання перед державою стоїть підтримка рекреаційної сфери, її та розвитку.

Рекреація – поняття яке виникло в науковій літературі не так давно [1,с.68]. Сучасні наукові джерела трактують його по різному. В перекладі латинської «рекреація» - це відновлення сил, з французької – розвага, зміна діяльності, відпочинок, перерва, що не пов'язані з трудовою діяльністю.

Рекреація сприяє відновленню працездатності людини. Її значимість в наш час стрімко зростає. Вона нерозривно пов'язана з природним середовищем. Останнє ж, у свою чергу, володіє здатністю здійснювати на людей позитивний фізіологічний, психічний вплив. Він охоплює комплекс рекреаційних ресурсів та передумов для організації рекреаційної діяльності [2,с.168].

Структура рекреаційної діяльності детально розглянута І.Н.Фоменком [3]. Характеризуючи методологічні засади структуризації рекреаційної діяльності вищезазначеним ученим, можна зауважити, що її поділ за ознакою рухливості є досить умовним, і стосується, в основному, туризму, який пов'язаний з рухливістю, переміщенням туристів. Стаціонарний туризм передбачає перебування на певному курорті, кочовий – постійну зміну місця перебування.

Класифікація рекреаційної діяльності за тривалістю і територіальною ознакою здійснюється, виходячи із вільного часу рекреанта. Щоденна реакція проходить всередині населеного пункту, і пов'язана з розміщенням міських рекреаційних об'єктів, щотижнева - проходить у приміських рекреаційних об'єктах і припадає на вихідні дні, щорічна – може проходити в межах району чи поза ним, бути міжнародною, і припадає на період відпусток і канікул.

За головним мотивом рекреації розрізняють лікувальну, оздоровчу і спортивну, пізнавальну рекреацію. Лікувальна рекреація залежно від клімату, наявності та виду мінеральних джерел, лікувальних грязей поділяється на

кліматолікування, бальнеолікування та грязелікування та їх сполучення між собою. Умови даного виду рекреації мають строго відповідати медико-біологічним нормам. Оздоровча і спортивна рекреація включає купально-пляжний відпочинок, прогулянковий, і промислово-прогулянковий відпочинок, маршрутний туризм. Пізнавально рекреаційна діяльність передбачає огляд культурно історичних пам'яток, архітектурних ансамблів, ознайомленням з новими районами, країнами, їх культурною спадщиною, природними явищами і господарськими об'єктами.

Природний потенціал – це сукупність наявних природних умов і ресурсів, що впливають на економічну діяльність і використовуються чи можуть бути використані у виробництві благ і здатні забезпечити потреби країни чи людства.

Природно-ресурсний потенціал (ПРП) території — це сукупна продуктивність природних ресурсів, засобів виробництва і предметів споживання, яка виражається у їх сукупній споживній вартості, У такому розумінні ПРП території посідає цілком певне місце в системі "суспільство — природа".

Сфера взаємодії природи й суспільства охоплює не лише безпосередньо експлуатовані, а й усі розвідані природні ресурси, що складають ПРП території.

Разом із поняттям ПРП території використовують терміни "потенціал ландшафтний", "потенціал природних ресурсів".

Потенціал ландшафтний характеризує фізичний стан і енергетичну забезпеченість географічних ландшафтів, які визначають їхню здатність виконувати природоохоронні та соціально-економічні функції, а також задовольняти суспільні потреби через різні види природокористування.

Потенціал природних ресурсів — це здатність природного комплексу або його окремих компонентів задовольняти потреби суспільства в енергії, сировині, здійсненні різноманітних видів господарської діяльності. Величина потенціалу природного і потенціалу ландшафтного, на відміну від природно-ресурсного, оцінюється в природних (натуральних) показниках.

Рациональне використання та охорона ПРП — найважливіша проблема сучасності в багатьох регіонах світу. Під охороною ПРП розуміють систему заходів, що спрямовані на підтримання якісних і кількісних параметрів його продуктивності в інтересах розвитку суспільства. Відтворення ПРП можна розглядати як процес відновлення попереднього стану й збільшення продуктивності природних ресурсів території.

Охорона і відновлення ПРП охоплює широкий комплекс заходів щодо функціонування природокористування — технологічних, відтворювальних, господарських.

Природно-ресурсний потенціал — важливий фактор розміщення продуктивних сил, який включає природні ресурси і природні умови.

Відповідно до найбільш поширеного трактування під природними ресурсами розуміють тіла й сили природи, які за певного рівня розвитку продуктивних сил можуть бути використані для задоволення потреб людського суспільства. Природні умови — це тіла й сили природи, які мають істотне значення для життя і діяльності суспільства, але не беруть безпосередньої участі у виробничій і невиробничій діяльності людей. Такий поділ є до певної міри умовним, оскільки окремі компоненти можуть виступати і як ресурси, і як умови. До основних характеристик природно-ресурсного потенціалу відносять: географічне положення; кліматичні умови; особливості рельєфу; розміщення ресурсного потенціалу.

Рекреаційні ресурси є сукупністю природних, природо-технічних, соціально-економічних комплексів та їх елементів, які використовуються з метою профілактики, лікування, оздоровлення людей та задоволення їх пізнавальних потреб на курортах, в курортних місцевостях, туристичних центрах та територіях. Рекреаційні ресурси є матеріальною базою формування рекреаційної галузі національної економіки. Вони впливають на територіальну організацію рекреаційної діяльності, формування рекреаційних районів, їх спеціалізацію та економічну ефективність.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кронитис Я. Охрана природы / Я. Кронитис. – Рига : Авотс, 1989.– 320 с.
2. Жученко В. Г. Особливості рекреаційних ресурсів України та можливості використання їх у туристично-рекреаційній діяльності / В. Г. Жученко // Екологія і ресурси: Збірник наукових праць. Український інститут дослідження навколишнього середовища і ресурсів. - 2003.- Вип.6.- с.167-173.
3. Павлов В. І. Рекреаційний комплекс Волині: теорія, практика, перспективи: Монографія / В. І. Павлов, Л. М. Черчик. -

Екологічний менеджмент у загальній системі управління : збірник тез доповідей Тринадцятої щорічної всеукраїнської наукової конференції, м. Суми, 17-18 квітня 2013 р. / Відп. за вип. О.М. Теліженко. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 134-136.